

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך ילדים ונוער בסיכון

משרד העבודה הרווחה

האגף לשרותים
חברתיים ואישיים
השרות לילד ולנוער

משרד החינוך

האגף החברתי
קהילתי

יא' בשבט תשע"ז

7 בפברואר 2017

לכבוד

ראשי רשויות

מנהלי מחלקות לשירותים חברתיים

מנהלי מחלקות חינוך

מנהלי מחלקות הנוער

מרכזי התכנית הלאומית בישוב

א, ג, נ.

הנדון: הפעלת מרכז נוער ויש מצ"ב-מודל משולב

ביישובכם פועלים מספר שירותים לבני הנוער לרבות מועדוניות למתבגרים, מרכז נוער יישובי ותכניות נוספות.

מתוך שיתוף פעולה בינמשרדי וחשיבה מקצועית למתן שרות כולל ורחב המותאם לצרכים של בני הנוער, אנו מציעים ליישובכם מודל מקיף המשלב בין מרכזי הנוער של משרד החינוך עם תכנית "יש מצב" (מצורף המודל).

המודל מציע תפיסה מתכללת לעבודה עם בני נוער על רצף הסיכון, מעוגנת בתורת עבודה כתובה הכולל פעילויות חברתיות- חינוכיות, תגבור לימודי ורכישת מיומנויות למידה, מענים טיפוליים פרטניים וקבוצתיים למתבגרים והוריהם במתודות טיפוליות שונות, ע"י צוות רב מקצועי, קידום בריאות, ספורט וקיימות.

על מנת להפעיל שרות זה ברשות המקומית נדרשים שיתופי פעולה ואיגום משאבים בינמשרדיים ופנים יישוביים.

במידה והנכם מעוניינים לבחון שדרוג מרכזים/ מענים קיימים ביישובכם בכדי להפעיל שרות מתכלל זה ברשות, הנכם מתבקשים לפנות למפקחי קהילה מחוזיים- משרד הרווחה, או לממונים מחוזיים מאגף שח"ר.

ישוב שיבחר להפעיל מודל זה יוכל לקבל במידת הצורך תקציב גישור לשנתיים ראשונות ע"ס 100,000 ₪ משרות ילד ונוער ובתנאי שמתחייב לקלוט סכום זה מתקציבו לאחר שנתיים.

מצ"ב מודל העבודה במרכזים לעיונכם.

ב ב ר כ ה

תמר פתחיה	נעמי אבוטבול	גילת דנה
מנהלת תחום רווחה וקהילה	מפקחת ארצית למועדוניות	ממונה חברתי קהילתי
אגף א' ילדים ונוער בסיכון	ותכניות מתבגרים בקהילה	אגף חברתי- קהילתי
משרד החינוך	משרד הרווחה	תלמידים ונוער-משרד החינוך

העתק

איתן טימן- מנהל אגף חברתי קהילתי, מנהל חברה ונוער משרד החינוך

סער הראל- מנהל אגף א', חינוך ילדים ונוער בסיכון, המינהל הפדגוגי משרד החינוך

דליה לב שדה- מנהלת שרות ילד ונוער, משרד הרווחה והשירותים החברתיים

ורד רוטפוגל- מפקחת קהילה ארצית, משרד הרווחה והשירותים החברתיים

מפקחי קהילה מחוזיים- משרד הרווחה והשירותים החברתיים

מנהלי מינהל חברה ונוער במחוזות

**מרכזי נוער ויש מצ"ב
מודל משולב**

סמל התכנית הלאומית

מרכז נוער ישובי/ שכונתי- 2220118

יש מצ"ב: ל- 60 בני נוער- 110100632
ל- 100 בני נוער- 110100644

תנאי מקדים להפעלת התכנית ומשאבים נדרשים מהרשות המקומית:

-קיום מבנה ייעודי- בעל מרחב עבודה פנימי וחיצוני, שיאפשר הפעלת המרכז ואת מספר בני הנוער המשתתפים ובו חדר שמאפשר עבודה פרטנית עם מתבגרים
-ליווי של גורמים מקצועיים ברשות: מנהלת המחלקה לשירותים חברתיים, מנהל יחידת הנוער היישובי, ועדת היגוי בינמקצועית יישובית הכוללת את כלל הגורמים המקצועיים

רקע

מתבגרים בגילאי 12-18 חשופים למגוון דילמות וקשיים שמזמן להם גיל ההתבגרות בד בבד עם תהליך גיבוש הזהות האישית שלהם, כמו גם התלבטות לגבי עתידם הקרוב והרחוק. חלקם מתמודדים עם קשיים רגשיים, חברתיים, לימודיים או התנהגותיים וקושי בקשר עם ההורים. לפיכך קיים צורך לתת מענה רחב ככל הניתן כמתבקש ממכלול הצרכים הקיימים, באמצעות מרכזי נוער רב תחומיים בקהילה שעובדים בשיתוף מערכת החינוך, מערכת הרווחה, קידום בריאות, ספורט והגנת הסביבה, והמסגרות השונות בקהילה והמשפחה.

התכנית מציעה מודל עבודה בין- משרדי ייחודי והוליסטי הנותן מענה מניעת-טיפול לבני נוער בסיכון בגילאים שבין 12-18 ולהוריהם. תפיסת העבודה במודל יישובי/ שכונתי מתכללת ומנגישה מענים מיטיבים וכוללים בעבודה עם בני הנוער.

מטרת התכנית:

קידום מצבם של בני הנוער על רצף הסיכון וסיוע בהתמודדותם עם תהליכי ההתבגרות ועם המשימות ההתפתחותיות העומדות בפניהם ושיפור הקשר בינם לבין הוריהם.

1. שיפור וחיזוק תחושת המסוגלות, השייכות, המשמעות, כישורי החיים.

2. חיזוק כישורים חברתיים ושיפור יכולת לאינטראקציה בין אישית.
3. שיפור יכולת לימודית והקניית כלים להצלחה בבית הספר.
4. שיפור מצבם הרגשי של בני הנוער.
5. שיפור הקשר בין המתבגרים להוריהם
6. קידום אורח חיים פעיל ובריא של בני הנוער.
7. שילוב בני הנוער במסגרות חברתיות ונורמטיביות בקהילה
8. מניעת נשירה מבתי הספר ומניעת שוטטות.

יעדי התכנית

- הקטנת אחוז בני הנוער במצבי ניכור, בדידות, והעדר עיסוק משמעותי בשעות הפנאי
1. הקטנת אחוז בני הנוער המפגינים התנהגויות/מצבים המעידים על בעיות בתחום הרגשי
 2. הרחבת מספר בני הנוער עם תעודת סיום תיכון ו/או תעודת בגרות בעלי כישורים ומיומנויות מותאמים למאה ה-21 ובעולם התעסוקה.
 3. ירידה באחוז בני הנוער בעלי התנהגויות סיכון והתנהגויות לא נורמטיביות

אוכלוסיית היעד

- מתבגרים בגילאי 12-18 הלומדים במסגרת חינוכית פורמאלית ומזוהים על ידי צוות מקצועי בקהילה או בבית הספר כמצויים במצב סיכון.
1. בני נוער המגלים קשיים בתקשורת בינאישית.
 2. בני נוער על סף נשירה, בנשירה סמויה ומתקשים להשתלב במערכות החברתיות.
 3. בני נוער בעלי קשיים המתבטאים בשניים או יותר מההיבטים הבאים: פיזי, לימודי, רגשי, התנהגותי, התפתחותי, חברתי והשתייכות למשפחה (בהתבסס על הגדרות התוכנית הלאומית לילדים ונוער בסיכון).
 4. הוריהם של בני הנוער המשולבים בתכנית.

מודל העבודה

תפיסת העבודה היא אינטגרטיבית (רווחה-חינוך-בריאות-ספורט-הגנת סביבה),
עבודת הצוות במרכז הנוער המשולב היא בהתמקדות בפוטנציאל החיובי שיש במתבגרים.

מדינת ישראל
 משרד החינוך
 המינהל הפדגוגי

אגף א' חינוך ילדים ונוער בסיכון

משרד העבודה הרווחה

האגף לשרותים
 חברתיים ואישיים
 השרות לילד ולנער

משרד החינוך

האגף החברתי
 קהילתי

התפיסה במרכז נשענת על תפיסת ההתפתחות החיובית של בני נוער המייצרת למתבגרים הזדמנויות להיות אקטיביים ולהמיר את התחושה שהם בשוליים ושזהו גורלם, בתחושה שלמרות הקשיים, הם מסוגלים, שייכים ומשפיעים על עתידם בסביבתם.

שלושה עקרונות מרכזיים, מובילים את הצוות הרב מקצועי בהתמודדות עם אתגר התפתחותי זה בעבודתם:

1. שיתוף בני הנוער בקבלת ההחלטות.
2. עבודה עם מתבגרים והוריהם- ליחידה המשפחתית חשיבות רבה בחיי בני הנוער להתפתחותם.
3. עבודה בצוותים אינטגרטיביים

מנהל התכנית היישובי עם צוות התכנית יגבשו תכנית עבודה שנתית למרכז שתיתן מענה לצרכיהם של המתבגרים כפי שעולה ממיפוי הצרכים. לכל מתבגר תיבנה תכנית אישית אשר תשלב אותו בפעילויות המרכז ובפעילויות מחלקת הנוער. העו"ס יתכלל את התחום הטיפולי, ידאג לבניית תוכנית התערבות פרטנית לכל נער/ה ולקשר שלו עם הוריו ויקיים טיפול והתערבות עם המתבגרים והוריהם באופן פרטני וקבוצתי (באמצעות מתודות שונות כגון: טיפול פרטני למתבגרים, טיפול קבוצתי למתבגרים, קבוצות הורים, טיפול מתבגרים- הורים). העו"ס יונחה ע"י מנהל התכנית במידה והינו עו"ס, במידה והמנהל איש חינוך- המחלקה לש"ח תדאג להנחיית העו"ס.

העו"ס תיעזר במאגר של מטפלים שונים (כדוגמת: טיפול באמנויות, טיפול בבעלי חיים, טיפול משפחתי וכו') על מנת שהמתבגרים הזקוקים לטיפול יקבלו את סוג הטיפול המתאים ביותר עבורם.

מדריכי הנוער המונחים ומודרכים ע"י מנהל המרכז, מחלקת הנוער והמחלקה לש"ח, יקיימו הפעלות חברתיות וחינוכיות עם המתבגרים במרכז, וילוו באופן אישי את המתבגרים הזקוקים להתערבות צמודה יותר (כגון: ליווי וקשר מול בתי הספר וכו'). מקדמת הבריאות- מדריך הספורט- ונציג הגנת הסביבה, יקיימו למידה והקניית אורח חיים בריא, ועוד פעילויות והפעלות במרכז כדוגמת: תזונה נכונה ובריאה, שימוש נכון בסוכרים, קיימות ושייכות לסביבה, קבוצת אבות ובנים על המגרש וכדומה.

בתחום הלימודי והשלמת ההשכלה פועל הצוות יחד עם ש"שיניים מורים ואנשי מקצוע מתחום ההוראה ומורות חיילות. בכל מרכז יוקם מרחב למידה בו יינתן סיוע לימודי על בסיס קבוע לנערים/ות הזקוקים לכך על פי תוכנית העבודה. בנוסף, יכול המרכז לתת גם סיוע לימודי נקודתי על פי צרכי הנערים. כל הפעילות הלימודית תעשה בתיאום עם בתי הספר בהם לומדים התלמידים. תוך היזון חוזר של מידע והנחיה.

עבודה עם הורים:

העבודה עם הורים מתקיימת במספר ערוצים: קיים קשר שוטף בין צוות המרכז (מדריכים, עו"ס ומנהל) עם הורים בהתאם לצורך, הן ברמת העדכון השוטף והן בגיוסם עבור בני הנוער.

העו"ס ביחד עם מנחי קבוצות ומנחי הורים מוסמכים מקיימים קבוצות הורים בהתאם לצרכים שעולים בקרב הורי המתבגרים כגון: התמודדות עם התנהגויות שונות בגיל ההתבגרות, מתן ידע ומידע שיאפשר להורים להכיל את ילדיהם במצבים שונים, מיניות בגיל ההתבגרות, התנהגויות מסכנות ועוד. כמו כן, מתקיימות פעילויות משותפות מתבגרים – הורים לחיזוק ולשיפור טיב הקשר בניהם.

לכ- 30% מהורי בני הנוער המשתתפים במרכז (המוגדרים כאינטנסיביים), יינתן טיפול אינטנסיבי ומשולב בתחומים של הדרכה הורית, מתן מידע וייעוץ, טיפול דיאדי וטיפול משפחתי עפ"י הצורך ע"י העו"ס ומטפלים חיצוניים.

השותפים לתוכנית:

משרד הרווחה והשירותים החברתיים - שרות ילד ונוער
משרד החינוך- המינהל הפדגוגי- אגף א' חינוך ילדים ונוער בסיכון
משרד החינוך- מינהל חברה ונוער- האגף החברתי קהילתי

שותפים נוספים:

משרד הבריאות- המחלקה לחינוך וקידום הבריאות
משרד התרבות והספורט
המשרד להגנת הסביבה- חינוך והסברה
האגודה לקידום החינוך

היקף התכנית

קיימים 2 מודלים להפעלה:

1. מיועד ל- 60 בני נוער
2. מיועד ל- 100 בני נוער

בשני המודלים עד 30% מתבגרים והוריהם מוגדרים כזקוקים להתערבות וליווי אינטנסיבי. בני הנוער והוריהם במעגל הפחות אינטנסיבי, יקבלו בהתאם לצרכיהם, ליווי חלקי ואקסטנסיבי בנוסף לפעילות היזמית והחברתית במרכז.

כח אדם

מודל הפעלה – 100 בני נוער

פירוט	מרכיב
80% אחוז משרה עו"ס / איש חינוך	מנהל שרות ישובי
80% משרה עו"ס	עו"ס - לעבודה עם מתבגרים והוריהם
100% משרה כ"א	2 מדריכי נוער - לפיתוח מיומנויות חינוכיות וחברתיות עם בני הנוער
20% - מקדמת בריאות	מקדמת בריאות - (אחות, דיאטנית) לפעילות של קידום בריאות בקרב בני הנוער
4 ש"ש - באמצעות מחלקת הספורט הישובית	מדריך ספורט
רכישת ציוד מתכלה לפעילויות עם בני הנוער	ציוד מתכלה ואחזקה
רכישת מזון ו/או ארוחות לבני הנוער	מזון
פעילות חברתית חינוכית ע"י מפעילים חיצוניים	פעילויות חברתיות (משרד החינוך מעביר את המימון באמצעות משרד הרווחה)
טיפול פרטני בהתאם לצרכי המתבגרים (באומנויות, בבעלי חיים, טיפול משפחתי וכו')	פעילויות מיוחדות (מטפלים שונים)
קידום וחינוך בני הנוער לקיימות והגנת הסביבה	פעילויות מיוחדות (הגנת הסביבה)

מודל הפעלה – 60 בני נוער

פירוט	מרכיב
60% אחוז משרה עו"ס/איש חינוך	מנהל שרות ישובי
50% משרה עו"ס	עו"ס- לעבודה עם מתבגרים והוריהם
60% משרה כ"א	2 מדריכי נוער לפיתוח מיומנויות חינוכיות וחברתיות עם בני הנוער
20% -מקדמת בריאות	מקדמת בריאות- (אחות, דיאטנית) לפעילות של קידום בריאות בקרב בניהנוער
4 ש"ש – במימון מחלקת הספורט הישובית	מדריך ספורט
רכישת ציוד מתכלה לפעילויות עם בני הנוער	ציוד מתכלה ואחזקה
רכישת מזון ו/או ארוחות לבני הנוער	מזון
פעילות חברתית חינוכית ע"י מפעילים חיצוניים	פעילויות חברתיות (משרד החינוך מעביר את המימון באמצעות משרד הרווחה)
טיפול פרטני בהתאם לצרכי המתבגרים (באומנויות, בבעלי חיים, טיפול משפחתי וכו')	פעילויות מיוחדות (מטפלים שונים)
קידום וחינוך בני הנוער לקיימות והגנת הסביבה	פעילויות מיוחדות (המשרד להגנת הסביבה מעביר את המימון למשרד הרווחה)

הערה: מקור המימון בכל סעיף ישתנה בהתאם לסוג השרות שישודרג

עלות כוללת

עלות מרכז גדול ל-100 בני נוער כ- 680,000 ₪

עלות מרכז קטן ל- 60 בני נוער כ- 450,000 ₪

הערה: סכומים אלו יתעדכנו מעת לעת עפ"י תעריפי המשרדים

משרד החינוך

האגף החברתי
קהילתי

משרד העבודה הרווחה

האגף לשרותים
חברתיים ואישיים
השרות לילד ולנער

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך ילדים ונוער בסיכון

אפשרויות הפעלה

1. שילוב בין מרכזי נוער ויש מצ"ב- הפעלת התכנית בשילוב בין שני המסגרות
2. שילוב בין מרכזי נוער ומועדונית מתבגרים
3. שדרוג ושילוב מענים אחרים לנוער הקיימים בישוב

נשמח ללוות ישובים המעוניינים לבחון את הטמעת התכנית

לפרטים ויצירת קשר:

אלי בוסקילה- מנהל תכנית יש מצ"ב
טל'- 052-8226503

מייל: eli1b@bezeqint.net

או באמצעות מפקחי המשרדים השותפים במחוזות